Cena numeru 1 zl. 50 gr.

BUCHALTER POLSKI

MIESIĘCZNIK

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU BUCHALTERÓW-RZECZOZNAWCÓW, BUCHALTERÓW-BILANSISTÓW I ICH POMOCNIKÓW W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Pod redakcją ANTONIEGO JULJANA SZYLLERA

Rok 9 Warszawa, Marzec 1936 r. Nr. 3 (97)

ZARZĄD GŁÓWNY

Polskiego Związku Zawodowego
Buchalterów-Rzeczoznawców,
Buchalterów-Bilansistów
i Ich Pomocników
w Rzeczypospolitej Polskiej
Warszawa, Nowogrodzka 20

zawiadamia P. T. Członków
że na mocy § 15 statutu Związku zwołuje się

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZEBRANIE ROCZNE,

które odbędzie się w siedzibie Związku
w niedzielę, dnia 26 kwietnia 1936 r. o godz. 10 m. 30 rano

podług następującego porządku obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie Prezydjum Zebrania.
2. Odczytanie i zatwierdzenie protokółu Ogólnego Zebrania z dnia 28 kwietnia 1935 r.
3. Sprawozdanie Zarządu z działalności i finansowe oraz sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
4. Dyskusja i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu.
5. Wybory zastępcy Członka Zarządu, 3 Członków Komisji Rewizyjnej i 1 zastępcy.
6. Projekt budżetu na 1936 r.
7. Wnioski Oddziału w Gdyni i Zarządu Związku:
   a) w sprawie głosowania przez delegatów,
   b) w sprawie scalenia składek,
   c) w sprawie regulaminu Funduszu Pośmiertnego,
   d) w sprawie regulaminu Funduszu Zapomogowego,
   e) w sprawie Funduszów specjalnych,
   f) w sprawie pokrycia straty za 1935 r.
8. Wnioski Członków, złożone Zarządowi do dnia 11 kwietnia 1936 r.

Zebranie będzie prawomocne bez względu na ilość obecnych członków (§ 18 statutu).

Jako karta uczestnictwa w Zebraniu służy legitymacja na rok 1936, względnie na rok 1935, z opłaconemi składkami przynajmniej za miesiąc październik 1935 roku.

Z ŻYCIA ZWIĄZKU

Kursy Wyższej Rachunkowości dla Buchalterów.

W N-rze grudniowym z r. ub. zamieściliśmy początek opisu uroczystości wręczenia świadectw pierwszym absolwentom 2-letnich Kursów Wyższej Rachunkowości dla Buchalterów, obecnie zaś zamieszczamy treść przemówienia kol. Karola Bobrowskiego, wygłoszonego w imieniu pierwszych Absolwentów oraz opis dalszego przebiegu uroczystości.

Po przemówieniu Dyr. St. Rudzińskiego nastąpiło wręczenie świadectw.

W imieniu absolwentów przemówił absolwent - Członek Związku, kol. Karol Bobrowski:

„W imieniu Kolegów absolwentów składam najserdeczniejsze podziękowania Zarządowi Związku za inicjatywę zorganizowania i otwarcia Kursów Wyższej Rachunkowości dla Buchalterów oraz P. Profesorom za Ich trudy i owocną pracę nad umożliwieniem nam pogłębienia naszych studjów zawodowych. Gdy wspominam, jak PP. Profesorowie po całodziennej pracy spieszyli na wykłady, aby podzielić się z nami cząstką swej wielkiej wiedzy, jak p. Prezes Związku zachęcał nas do zapisania się na Kursy, potem do słuchania wykładów i w końcu ponaglał nas do składania egzaminów, jak nieznużenie i forsownie pracowały sekretarjaty Związku i Kursów, — widzę, że trudy te nie poszły na marne.

Mamy już bowiem pierwszą kadrę absolwentów. Za nią napewno pójdą dalsze i Ci Koledzy, których wśród nas na dzisiejszej uroczystości jeszcze niema, zjawią się napewno na następną, gdyż wiemy, iż nie zaprzestali pracy nad podniesieniem powagi zawodu buchaltera. Jeżeli bowiem w przyszłości ustawy będą wymagały od osób, zajmujących się tym zawodem, odpowiedniego uzdolnienia i wykształcenia, tem samem powaga buchaltera wzrośnie, a wręczone nam dzisiaj dyplomy są pierwszym krokiem na drodze do urzeczywistnienia tego celu.

Zwracam się w końcu do Kolegów - absolwentów, ażeby nie zaprzestawali pracy nad sobą, — nie sądźmy, że praca w tym kierunku dla nas się skończyła, gdyż jest jeszcze dużo do zrobienia. Jak mamy pracować i jakich trzymać się wytycznych, wskazali nam na wykładach powszechnie znani Profesorowie, podpisani na naszych dyplomach, czem dzisiaj i zawsze możemy się szczycić, za co Im we własnem i Kolegów imieniu dziękuję“.

Po zakończeniu przemówień odbyła się wspólna fotografja Zarządu Związku, Dyrekcji, Profesorów Kursów oraz Absolwentów. Zdjęcie zamieszczone zostało na str. 2. Nr. 12/35 r.

Po fotografji zebrani udali się na wspólny obiad koleżeński, który miał miejsce w sali bankietowej restauracji „Polonia“.

Jak doniosłym faktem było otrzymanie świadectw, stwierdza kol. Stan. Pirecki z Zagożdżona, który po przedstawieniu władzom sądowym wyników studjów na naszych kursach został ustanowiony zaprzysiężonym, biegłym sądowym buchalterem i w piśmie do Zarządu Związku stwierdza, że tylko studjowanie na Kursach pozwoliło mu uzyskać wspomnianą nominację, co prosi zaznaczyć w „Buchalterze Polskim“, dla przykładu innym Słuchaczom.

Nowi Członkowie.

W styczniu i lutym r. b. przyjęto 5 kandydatów w poczet Członków Związku.

Wieczory dyskusyjne.

W grudniu r. ub. oraz styczniu i lutym r. b. rozpatrywano na wieczorach dyskusyjnych następujące tematy:

dn. 2.XII.35 r.

Ustąpienie udziału w spółdzielni mieszkaniowej.

dn. 9.XII.35 r.

1) Różne kwestje w domach spółdzielczych i wspólnych na tle rozp. o własności lokali i odrębnej hipotece (Dz. U. 94/34 r. poz. 848 i 853).

2) Sporządzanie robotniczych list płacy (obliczanie podatku dochodowego).

3) Amortyzacja przedmiotów, zużywających się w okresie 5 lat.

dn. 16.XII.35 r.

1) Bilanse masy spadkowej. (Podział udziałów. Zysków. — Podatek dochodowy i t. d.),

2) d. c. — O amortyzacji przedmiotów zużywających się w okresie 5 lat

dn. 30.XII.35 r.

Odpowiedzialność buchaltera za treść w Dzienniku Głównym.

dn. 13.I.36 r.

1) Szacunek gruntów do bilansu w majątku ziemskim oraz w przedsiębiorstwie.

2) Meljoracje i inne inwestycje oraz ich amortyzacja.

dn. 20.I.36 r.

Szacunek surowca, półfabrykatów i wyrobów do inwentarza.

dn. 27.I.36 r.

Zmiany w ustawie o opłatach stemplowych, wprowadzone dekretem P. Prezydenta R. P. z dnia 14 stycznia 1936 (Dz. Ustaw Nr. 3/36, poz. 15).

dn. 3.II.36 r.

Zmiany w państwowym podatku przemysłowym od obrotu, wprowadzone dekretem Prezydenta R. P. z dn. 14.I.36 r. (poz. 15. Dz. Ustaw 3/36 r.).

dn. 10.II.36 r.

1) Inwestycje w cudzej nieruchomości a podatek dochodowy.

2) Dostosowanie bilansów przedsiębiorstw przemysłowych do rozp. Min. Przem. i Handlu o bilansowaniu u osób prawnych.

dn. 17.II.36 r.

Zmiana bilansu sp. akc. wskutek reasumcji uchwały walnego zebrania.

dn. 24.II.36 r.

Szacunki w bilansie rolniczym.

Regulacja składek.

Szczególnie miło jest Zarządowi Związku wyrazić już na początku roku serdeczne podziękowania Kolegom, którzy mogli odpowiedzieć na apel Zarządu i pokryli składki zgóry za r. b., ułatwiając tym sposobem działalność Zarządowi Związku. Są to następujący Koledzy: Andruszkiewicz Teodor, Bargieł Edward, Berkan Antoni, Bobrowski Karol, Boryta Stanisław, Chmielewski Henryk, Chorążykiewicz Stanisław, Dabrys Wiktor, Dulski Mieczysław, Garszyński Mieczysław, Jakubowski Władysław, Kapuściński Jan, Kardach Leon Wilhelm, Kędzierski Józef, Klawitter Władysław., Koralkowski Aleks.,

(Ciąg dalszy na str. 12).

BUCHALTER POLSKI

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU BUCHALTERÓW - RZECZOZNAWCÓW, BUCHALTERÓW - BILANSISTÓW I ICH POMOCNIKÓW W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Redakcja i Administracja
Warszawa, Nowogrodzka 20
telefon 8-41-05

Miesięcznik

Redaktor przyjmuje w poniedziałki od 6 do 7 wieczorem.
Warunki prenumeraty i ogłoszeń na stronie ostatniej

Rok IX. Warszawa, Marzec 1936 r. Nr. 3 (97)

Plany rachunkowości

W dalszym ciągu prac, nadsyłanych przez Kolegów-Członków Związku i Czytelników, zamieszczamy: 1) Plan rachunkowości fabryki gilz do papierosów — opracowany przez kol. Błażeja Włodarza z Warszawy, oraz 2) głosy: kol. Gustawa Lachowskiego z Nieświeża i p. Adolfa Brody z Chorzowa — w sprawie Planu Rachunkowości Powiatowego Związku Komunalnego, opracowanego przez kol. M. Dworakowskiego i zamieszczonego w poprzednim numerze „Buchaltera Polskiego".

Zarząd Związku i Redakcja „Buchaltera Polskiego" postanowili nie wprowadzać żadnej korektywy do nadsyłanych przez Kolegów-Członków Związku i przez Czytelników „Buchaltera Polskiego" planów rachunkowości, gdyż pragną wywołać dyskusję i krytykę ze strony naszych Czytelników. **Najlepszą krytyką każdej pracy będzie nadesłanie przez zainteresowanego Czytelnika nowego planu odpowiedniej rachunkowości w opracowaniu własnem**, z omówieniem tych kwestyj, które w/g zdania piszącego, zostały potraktowane w poprzednim temacie błędnie, nieściśle lub niejasno. Nagromadzony tym sposobem materjał nietylko ożywi łamy „Buchaltera Polskiego", lecz przyczyni się do uporządkowania rachunkowości w poszczególnych dziedzinach gospodarstwa narodowego i umożliwi prace nad standaryzacją rachunkowości. W ogłoszonych planach rachunkowości każdy buchalter będzie mógł znaleźć wiele wskazówek dla siebie przy obejmowaniu pracy w jakiemkolwiek przedsiębiorstwie. Dlatego też dziękujemy serdecznie wszystkim Kolegom, którzy nadesłali prace Swoje i prosimy pozostałych o pójście w ich ślady.

Buchalterja fabryki gilz do papierosów

SPIS PROWADZONYCH KSIĄŻEK.

A) *Książki zasadnicze:*

1. Książka Inwentarzowa, zawierająca szczegółowy spis całego inwentarza fabryki.
2. Dziennik-Główna przebitkowy, syst. „Romes".
3. Kartoteka Główna (patrz niżej: podział kont).
4. Kasa Podręczna,
5. Książka Bilansów.

B) *Książki pomocnicze:*

1. Dziennik Sprzedaży (przebitkowy) dla Odbiorców Prowincji i Zagranicy.
2. Kartoteka Odbiorców, numerowana kolejno i ułożona w/g miejscowości, w porządku alfabetycznym.
3. Dziennik Sprzedaży (j. w.) dla Odbiorców miejscowych.
4. Kartoteka Odbiorców miejscowych, numerowana j. w. i ułożona w/g alfabetu nazwisk odbiorców.

U w a g a: W obu dziennikach sprzedaż księgowana jest z odpisów r-ków, za wysłane odbiorcom gilzy; inne obciążenia — z asygnat kasowych, lub not kred.

Wpłaty got. za r-ki księgowane są z asyg. kasowych, zaś inne uznania — z not kredyt.

Miesięczny Obrót Dzienników Sprzedaży przenoszony bywa ryczałtem do Dziennika Głównej.

5. Książka Wekslowa,
6. Książka Akceptów,
7. Książka Weksli Protestowanych,
8. Książka Dłużników Wątpliwych,
9. Książka Zaliczeń — (kontrola wysłanych przesyłek towarowych (gilz) za zaliczeniem kolej., żeglugi, ekspedyc. i t. p.).
10. Książka Magazynowa — Kontrola ilościowa Wyrobów Gotowych własnych. Przychód prowadzony na podstawie Raportów Produkcji z poszczeg. działów fabrykac. i pokrywający się z obliczeniami list płacy tygodn. działu produkcji. Płace w tym dziale są tylko akordowe. Zwroty przychodowane są z dowodów przyjęcia. Rozchód dzienny wpisywany bywa do Ks. Magaz. z Raportów Rozchodu, sporządzanych przez Magazyniera.
11. Książka Magazynowa — kontrola ilościowa surowców i materjałów. Przychód — na podstawie Dowodów Przyjęcia Materj. Rozchód — na podstawie Raportów Rozchodu dziennego do produkcji.
12. Rejestr Opłat Stemplowych dla r-ków za sprzed. gilzy.
13. Książka Kontroli Zamówień.
14. Dowody kasowe, (asygnacje przychod., rozchod.) wraz z raportami inkasowemi agentów, faktury dostawców, noty kredyt., wykazy i szczegółowe dowody

do ksiąg grupowane są i zszywane za każdy m-c oddzielnie.

W fabryce stosowany jest własny system druków biurowo-rachunkowych w liczbie 50 wzorów zaewidencjonowanych. Za wyjątkiem blank. firm. koresp. i kart poczt., wszystkie druki prowadzone są przeważnie systemem blokowym, numerowane i posiadające kopje w grzbiecie.

PODZIAŁ KONT.

I. *R-ki kapitałów własnych i obcych.*

1. R-k Kapitału Zakładowego.
2. R-k Kapitału Rezerwowego,
3. R-k Kapitału Amortyzacyjnego.
4. R-k Wkładów Wspólników Cichych (posiada tyle kart kont., oznaczonych lit. a), b), c) i t. d. — ilu jest wspóln. cichych).
5. R-k Zysków i Strat.

II. *R-ki Majątkowe — Bierne.*

6. R-k Inwentarza — z podziałem na podkonta:
a) silniki elektr. z przyborami i cz. zapas.
b) rozruszniki,
c) wentylatory elektr.
d) maszyny gilziarki z cz. zapas.
e) maszyny nabijaczki,
f) maszyny do krajania waty,
g) aparaty do maszyn gilzowych z cz. zapas.
h) maszyny introligatorskie i pudełkarskie, rytz maszyny, wytłaczarki i t. p.
i) maszyny różne: prasy, wiertarki, szlifierki i tp.
j) części zapas. zmienne do maszyn.
k) pędnie.
l) urządzenia warsztatowe i narzędzia (w/g spisu).
ł) instalacja elektryczna.
m) tabor samochodowy, samochody ciężarowe z cz. zapas.
n) części zapasowe zmienne do samoch.
o) wózki ręczne.
p) ruchomości fabryczne.
r) ruchomości biurowe.
7. R-k Zabezpieczeń hipotecznych.
8. R-k Udziałów w innych przedsiębiorstwach.

III. *R-ki Majątkowe czynne.*

9. R-k Kasy.
10. R-k Banków — z podziałem na podkonta:
a) P. K. O.
b) Powsz. Bank. Zw. i t. d.
11. R-k Zobowiązań Różnych:
a) czeki własne,
b) czeki obce i t. d.
12. R-k Papierów procentowych:
a) pożyczka Narod.,
b) pożyczka Inwest. i t. d.
13. R-k Weksli:
a) weksle obce za towary (gilzy),
b) weksle gwarancyjne,
c) weksle różne.
14. R-k Weksli w Inkasie.
15. R-k Weksli Protestowanych.
16. R-k Listów przewozowych w Inkasie.
17. R-k Wypł. sum do rozliczenia (kasa fabryczna).
18. R-k Odbiorców:
a) odbiorcy miasto,
b) odbiorcy prowincji i zagranicy,
19. R-k Komisantów:
a) w Łodzi,
b) w Krakowie i t. d.
20. R-k Dłużników Wątpliwych.
21. R-k Różnych.
22. Agentów:
a) inkasenci,
b) samodzielni (pośrednicy).
23. R-k Właścicieli. (Posiada imienne podkonta współwłaścicieli firmy).
24. R-k Zaliczeń:
a) kolejowych,
b) ekspedyc. i t. d.
25. R-k Magazynu Wyrobów Gotowych. (Posiada tyle podkont ile jest gatunków wyrabianych gilz).
26. R-k Półfabrykatów.
27. R-k Magazynu surowców i materjałów: podzielony jest na 5 działów głównych, z których każdy dzieli się jeszcze na kilkadziesiąt subkont, np.:

I. *Materjały bezpośrednie, wyrób „A“.*
a) bibułka Mirk. biała,
b) bibułka Mirk. żółta i t. d.,
c) ustnik zwyk. i t. d.,
d) wata biała,
e) wata żółta i t. d.,
f) koszty przewozu,
g) ścinki i makulatura — sprzedaż.
h) chemikalja i t. d.

II. *Materjały bezpośrednie wyrób „B“.*
a) tektura z f. Kostuchna i t. d.,
b) satyna na etyk. i banderole i t. d.,
c) papier bezdrzewny, karton, natron i t. d.,
d) papier falisty, jawa i t. d.,
e) koszty przewozu materj.

III. *Materjały pomocnicze.*
a) banderole, etyk. (tyle subkont, ile gatunków gilz),
b) dekle, (tyle subkont, ile gatunków gilz),
c) naklejki, (tyle subkont, ile gatunków gilz),
d) lepnik, talk, klej skórny i t. d.,
e) koszty przewozu materj. pomocn.

IV. *Materj. Dodatk. działu eksped.*
a) skrzynie, gwoździe. pudełka i t. d.,
b) szpagat, pergamin i t. d.,
c) materj. reklamowe: ulotki -' katy, wzorniki i t. d.,
d) torebki rekl. i t. d.,

Materj. inne i wspólne:
a) szmaty do maszyn, oliwa, smary i t. d.,
b) mydło do mycia i t. d.,
c) przewóz różn. materj.,
d) opakowanie do zwrotu (zastaw za beczki i t. p.).

V. *Wyroby nie nadające się do sprzed. i wybrakowane.*
a) gilzy w/g gatunków,
b) bibułka w/g gatunków,
c) ustnik, tektura i t. d.,
d) papier, druki. naklejki, wata i t. d.,
e) torebki, pudełka i t. d.

28. R-k Dostawców (konta w/g alfab. nazwisk wzgl. firm).
29. R-k Akceptów.
30. R-k Gilz wysł. do sprzed. komisowej.
31. R-k Wspólników cichych.
32. R-k Rozliczeniowy za sprzed. komisową.

IV. *R-ki Kosztów.*

33. R-k Wytwórczości. (na r-k ten — w końcu roku znosi się wszystkie koszty, dotyczące wytwórcz., oraz sprzedaży i zamyka r-kiem Wyrobów Gotowych).

34. R-k Kosztów wytwórcz. bezpośrednich:
a) robocizna „A" (produkcja gilz).
b) robocizna „B" (dział introligat.),
c) utrzym. i konserw. maszyn, remonty i t. d.,
d) światło, opał,
e) komorne fabr. i t. d.,
f) dopł. za ubezp. społ. robotn. „A" i „B",
g) za urlopy rob.,
h) utrzym. sal fabr., koszty różne i t. d.,
i) amortyzacja maszyn, urządzeń i narzędzi fabr.
j) inne koszty i t. d.

35. R-k Kosztów wytwórcz. dodatkowych, wspólnych:
a) pensje personelu technicz.,
b) roboc. personelu pomocn.,
c) wynagrodz. za urlopy i t. d.,
d) dopłaty za ubezp. społecz. pers. tech.,
e) druki wewn. z działu A i B, warszt., i t. d.,
f) warsztaty, roboc. i t. d.,
g) środki aptecz., opatrunk. i środki higjeny,
h) materj. warszt. koszty różne i t. d.,
i) koszty magaz. podwórz. i t. d.

36. R-k Kosztów sprzedaży:
a) personel eksped. pensje i roboc.,
b) szoferzy, robocizna,
c) opłaty z tyt. ubezp. społecz. eksped.,
d) za urlopy pers. eksped. i szofer.,
e) agenci i pośrednicy — prowizje i t. d.,
f) utrzym. samochod. benzyna, smary, garaże i t. d.,
g) remonty samoch., karoser., części zam., używ.,
h) koszty opakowania — (ryczałt z r-ku magazynu),
i) koszty przewozu gilz samoch. własn., furm. najem.,
j) koszty podróży w spraw. sprzed. i inspek. rynku,
k) bilety kolej. tramw. agent. i inkasent. i t.d.,
l) druki z działu eksp.,
ł) koszty eksp. kolej., franko i t. d.,
m) telefony dz. eksp. i t. d.

37. R-k Reklamy i wspóln. koszt. sprzedaży:
a) reklamy i ogłoszenia (radjo, prasa i t. p.),
b) druki reklam. i ulotki,
c) propaganda — koszty,
d) podatek od reklam i szyldów,
e) telefony międzymiastowe i t. d.,
f) podatek obrotowy,
g) podatek drogowy od samochod.,
h) podatek ładunkowy i t. p.,
i) grzywny, dotycz. podat. obrot. i t. p.,
j) napiwki różne na kolei, tragarzom i t. p.

38. R-k Kosztów administr.-handlowych:
a) pensje prac. dyrekcji i biura,
b) opłaty z tyt. ubezp. społecz.,
c) za urlopy prac. biura,
d) gratyfikacje i t. p. wynagrodz.,
e) komorne, opał, światło i t. p.,
f) druki biur., książki, materj. i przyb. biur.,
g) podatek od lokali, majątkowy i t. d.,
h) koszty adwokac., sądowe, notarj., rzecz. patent.,
i) telefony biura i dyrekcji,
j) porto,
k) koszty reprezent.,
l) blank. wekslowe, opłaty stempl. i t. p.,
ł) przejazdy, bil. tramw., kolej, woźny,
m) utrzym. ruchom. biur., konserw., remont i t. d.,
n) amortyz. ruchom. biur.,
o) różne inne koszty,
p) zapomogi bezzwrot., składki dobrowol. na cele dobr.,
r) prenumer. czasopism i t. d.

39. R-k Producentów i prowizyj:
a) za dyskonto, płacone dostawc. i różnym,
b) odsetki prolong. od akceptów,
c) procenty od pożyczek,
d) procenty bankowe i prowizje,
e) procenty od kapitału,
f) prowizje, wypłac. różnym pośredn.,
g) prowizje, wypłac. komisantom i za delkred.
h) procenty od papierów procent. i t. d.

40. R-k Podatków:
a) podatek obrotowy.
b) dochod. z dz. II ust.
c) danina majątk., drogowy i t. p.,
d) grzywny i kary skarb.,
e) podatek od reklam, szyldów i t. d.

41. R-k Ubezpieczeń społecznych:
a) skł. chorob., emer., brak pracy i t. d.,
b) dtto — opłac. przez firmę,
c) skł. fund. pracy,
d) dtto — opłac. przez firmę,
e) skł. fund. bezrob.,
f) dtto — opłac. przez firmę,
g) skł. za ubezpiecz. od wypadk.

42. R-k Ubezpieczeń rzeczowych:
a) ubezpiecz. fabryki i magazynów od ognia
b) ubezpiecz. samochod. od wypadk.,
c) inne ubezpiecz.

V. *R-ki Sprzedaży.*

43. R-k Sprzedaży gilz.
(strona „Ma")
a) sprzedaż doraźna za gotówkę,
b) sprzed. na R-k Otw. odbiorc. miejscowym,
c) sprzed. dtto — odbiorc. prowinc. i zagran.,
d) sprzed. zaliczeniowa.
e) sprzed. komisowa i t. d.
(strona „W-n")
f) zwroty gilz,
g) skonta udzielone odbiorc.,
h) rabaty dod. i roczne, prem. obrot. i t. p.,
i) bonifikaty,
j) za przewozy gilz,
k) zwroty koszt. wyłoż. za nabywc.,
l) za braki gilz i t. d.,
ł) saldo do opodatkow. (przenosi się na r-k Wyrob Got.).

44. R-k Sprzedaży ścinek pap., makulat i in. tow.
a) sprzedaż ścinek pap. i makul.
b) sprzedaż waty,
c) sprzedaż innych tow.
(saldo — na r-k wytwórcz.).

VI. *Inne Rachunki.*

45. R-k Odzyskanych należności.
a) za towary, spisane na straty w lat. ub.,
b) z innych tytułów.

46. R-k Sum przechodnich. (Posiada subkonta, zależnie od potrzeby).
47. R-k Sum do wyjaśnienia.
48. R-k Międzyokresowy.
49. R-k Rozliczeniowy okresu przyszł. dla spóln. cichych.
50. R-k Zobowiązań z tyt. darowizn.

VII. *R-ki Pozabilansowe.*

51. R-k Różnych za gwarancje.
52. R-k Gwarancyj otrzymanych.
53. R-k Gwarancyj wydanych.
54. R-k Ewikcyj i kaucyj hipotecznych.

Warszawa. *Błażej Włodarz.*

Krytyka planu rachunkowości Powiatowego Związku Komunalnego

W numerze 1—2 „Buchaltera Polskiego" z r. b. został zamieszczony plan rachunkowości powiatowego związku komunalnego w opracowaniu kol. Dworakowskiego.

Nie godząc się z aktualizacją podanego planu, pragnę skreślić kilka uwag krytycznej oceny, gdyż nie chce mi się wprost wierzyć, by plan był opracowany w bież. roku a nawet ubiegłym, jako daleko odbiegający od planu aktualnego, istniejącego we wszystkich związkach komunalnych na podstawie obowiązujących przepisów.

Nie nadsyłam w chwili obecnej nowego planu, jako najlepszej i szczegółowej krytyki, ponieważ aktualny plan rachunkowości związków samorządowych (obecnie w związku z ustawą z 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego mówi się „związki samorządowe"), zarówno powiatowych jak i gminnych, w opracowaniu mojem został już zamieszczony w numerze 4—5 „Buchaltera Polskiego" z roku ubiegłego, do którego odsyłam kol. Dworakowskiego i interesujących się tą sprawą Czytelników. Chcę jednak dla jasności krytyki omówić błędne ujęcie planu w opracowaniu kol. Dworakowskiego.

Rachunkowość związków samorządowych jest unormowana w zasadniczych ramach, lecz dość szerokich, rozporządzeniem Min. Spr. Wewn. z dnia 6.XII.1932 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 72 z 1933 r.), następnie szczegółowo w instrukcjach kasowo-rachunkowych, opracowanych przez zarządy związków samorządowych w przystosowaniu do przepisów cytowanego rozporządzenia.

Podany w numerze 1—2 „Buchaltera Polskiego" plan kont głównych zawiera następujące nieaktualne rachunki: P. K. O., Zaległości Czynne, Zaległości Bierne, Sumy pozabudżetowe, Wykonanie Budżetu.

W miejsce niektórych z nich oraz ponadto układ księgi głównej („dziennik - głównej") powinien zawierać następujące konta: Instytucje Finansowe, Zaliczki Budżetowe, Różni Dłużnicy, Różni Wierzyciele (wzgl. jeden R-k Dłużn. i Wierz.), Fundusze Specjalne i Obrotowe, Depozyty i Kaucje Związku Samorz., Różni za kaucje i depozyty nasze, Zamknięcie Sum Budżetowych, Niedobory i Nadwyżki, Zamknięcie Sum Pozabudżetowych.

Następujące konta, podane przez kol. Dworakowskiego, należy uzupełnić: Pożyczki — na: „Pożyczki Krótkoterminowe", Przedsiębiorstwa Komunalne — „Przedsiębiorstwa i Zakłady Własne".

Jeżeli chodzi o księgowanie przytoczonych przez kol. Dworakowskiego operacyj typowych, — jedna z nich wogóle nie ma uzasadnienia i nie może być księgowana, a mianowicie: zaliczanie zaległych podatków do dochodów. Zaległości podatkowe nie mogą wpływać na wykonanie budżetu, a temsamem nie mogą być księgowane. Do dochodów budżetowych wolno zaliczać jedynie realnie osiągnięte wpływy.

Gustaw Lachowski

Plan rachunkowości Powiatowego Związku Komunalnego

(Uwagi do planu opracowanego przez p. M. Dworakowskiego, a zamieszczonego w nr. 95 — 96 „Buchaltera Polskiego").

Sprawy budżetowania i rachunkowości Związków Komunalnych regulują ściśle przepisy Ministerjalne, a mianowicie: Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6.XII.1932 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o sporządzaniu i ustalaniu budżetów związków komunalnych (Dz. U. R. P. nr. 11. z 1933 r., poz. 71) i Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6.XII.1932 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (Dz. U. R. P. nr. 11. z 1933 r., poz. 72).

Zgodnie z § 21 rozporządzenia o kasowości i rachunkowości plan kont winien odpowiadać układowi rocznego zamknięcia sum pozabudżetowych, a dla sum budżetowych winny być prowadzone rachunki wydatków budżetowych i dochodów budżetowych. Wzór układu zamknięcia rocznego sum pozabudżetowych podany został w § 46 rozporządzenia. W myśl zatem przepisów plan kont w związkach komunalnych będzie obejmował następujące rachunki:

1) Kasa
2) Instytucje finansowe
3) Wydatki budżetowe
4) Dochody budżetowe
5) Weksle obce
6) Depozyty walorowe
7) Zaliczki zwrotne (na pobory)
8) Dłużnicy różni
9) Różni za wydane kaucje i depozyty
10) Zaliczki budżetowe do wyrachowania
11) Przedsiębiorstwa i Zakłady własne
12) Niedobór budżetowy
13) Sumy przechodnie
14) Deponenci
15) Weksle własne
16) Pożyczki krótkoterminowe
17) Instytucje finansowe (r-ki otwartego kredytu)
18) Wierzyciele różni
19) Depozyty i kaucje walorowe (własne wydane)
20) Fundusze obrotowe i specjalne
21) Przedsiębiorstwa i zakłady własne
22) Nadwyżka budżetowa.

Pozatem jako rachunki pozabilansowe winny być prowadzone rachunki gwarancyj przyjętych i udzielonych. Oczywista, że z wymienionych wyżej rachunków związki komunalne prowadzić będą tylko te rachunki,

na których będą obroty. W tych zaś związkach komunalnych, w których prowadzone są stale lub czasowo innego jeszcze rodzaju rachunki pozabudżetowe, należy czasowe włączyć do pozycji „Dłużnicy różni", względnie „Wierzyciele różni", rachunki zaś stałe wykazać osobno.

Jak z powyższego wynika w przepisowym planie kont niema rachunków „Zaległości czynne", „Zaległości bierne" i „Sumy pozabudżetowe", które p. Dworakowski zamieszcza w opracowanym przez siebie planie rachunkowości Powiatowego Związku Komunalnego. Rachunki „Zaległości czynne" i „Zaległości bierne" figurowały wprawdzie w zamknięciach rocznych sum pozabudżetowych Związków Komunalnych w czasie (do 31. III.1933 r.) kiedy obowiązywały przepisy o rachunkowości związków komunalnych zawarte w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z 28.III.1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 345). Nowemi rozporządzeniami jednakże zostały rachunki te z układu kont wyeliminowane, a to z powodów, które niżej przytoczę.

Sumy zaległości budżetowych czynnych stanowią nieuiszczone w danym roku rachunkowym daniny i opłaty komunalne. Sumami temi uznawano rachunek dochodów budżetowych a obciążano rachunek zaległości budżetowych czynnych. Rachunek zatem zaległości czynnych był rachunkiem dłużników wobec Związku Komunalnego. Przez przeniesienie zaległości na rachunek Dochodów budżetowych, sumy dochodów zwiększały się, a temsamem zmieniały ogólny wynik gospodarki budżetowej. Zachodziły więc wypadki, że związki wykazywały w swoich zamknięciach nadwyżki budżetowe, czasem dość wysokie, a kasa Związku była pusta i częstokroć nie było czem płacić poborów. Pozatem zaległości często okazywały się nieściągalne, a temsamem tworzyły dziury w przyszłych budżetach. System ten zwany też „kredytowem wykonaniem budżetu po stronie dochodów" był dla gospodarki związków komunalnych szkodliwy i zupełnie słusznie nowe przepisy Min. Spraw Wewn. o sporządzaniu i ustalaniu budżetów związków komunalnych tego systemu nie utrzymały, wprowadzając zasadę gotówkowego wykonania budżetu w dochodach. Wpływy zaległych danin i należności Związku — kontuje się obecnie na rachunku „Dochody budżetowe" tego okresu rachunkowego, w którym wpłynęły do Kasy Związku. Jeżeli zaś chodzi o rachunek „Zaległości budżetowe bierne", to na rachunku tym kontowano niezapłacone w danym roku budżetowym zobowiązania związku — obciążając sumami tych zobowiązań rachunek wydatków budżetowych. Jest to tak zwane „kredytowe wykonanie budżetu w wydatkach". Ten system został utrzymany w nowych przepisach i słusznie, bo po pierwsze zobowiązania te Związek bezwzględnie pokryć musi i stanowią one dług krótkoterminowy Związku, a po drugie na zobowiązania te w nowym budżecie niema pokrycia. Według nowych przepisów jednakże sumy tych zobowiązań, czy zaległości nie tworzą osobnego rachunku „Zaległości budżetowe bierne", ale wchodzą do rachunku „Wierzyciele różni". Odnośnie zaś rachunku „Sumy pozabudżetowe" należy wyjaśnić, że rachunku o takiem brzmieniu wogóle związkom prowadzić nie wolno — gdyż sprzeciwiałoby się to zasadzie jedności budżetu. Zgodnie z tą zasadą, budżetem należy obejmować wszystkie sumy własne związku, czyli, że cała gospodarka związku opierać może się tylko na budżecie, a jakiekolwiek pociągnięcia czy tranzakcje gospodarcze poza budżetem są nie dozwolone. Tu trzeba podkreślić, że pod mianem „Sumy pozabudżetowe" należy rozumieć sumy wszystkich rachunków prowadzonych w rachunkowości Związków Komunalnych poza rachunkami „Wydatki budżetowe", „Dochody budżetowe" oraz „Zaliczki budżetowe".

Jeszcze jedna uwaga w sprawie kontowania pożyczek w rachunkowości związków komunalnych. W gospodarce samorządowej rozróżnia się dwa rodzaje pożyczek: krótkoterminowe i długoterminowe. Krótkoterminowe zaciągane mogą być tylko w ograniczonej wysokości na zasilenie Kasy Związku w tych przypadkach, gdy na bieżące wypłaty brak pieniędzy — związek jednak spodziewa się większych własnych wpływów w terminie późniejszym, jednak w obrębie tego samego roku budżetowego. Kontowanie jest następujące: Wpływ pożyczki: Winien Kasa — Ma Pożyczki krótkoterminowe. Spłata kapitału pożyczki: Winien Pożyczki krótkoterminowe — Ma Kasa. Spłata odsetek: Winien Wydatki budżetowe — Ma Kasa. Pożyczki długoterminowe zaciąga się na cele specjalne, (inwestycje, spłata zobowiązań) na okres amortyzacyjny dłuższy niż jeden rok. Kontowanie jest następujące: Wpływ pożyczki: Winien Kasa — Ma Dochody budżetowe. Spłata pożyczki (kapitał i odsetki) „Winien Wydatki budżetowe — Ma Kasa.

W końcu do studjowania zasad budżetowania, kasowości i rachunkowości Związków Komunalnych, pozwolę sobie zalecić tym, którzy się tem interesują książkę p. t. „Prawo budżetowe oraz przepisy o kasowości i rachunkowości związków samorządowych" opracowaną przez pp. Starzyńskiego i Grelę, a zaleconą przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Chorzów. *R. Broda.*

Konieczność zmiany w dotychczasowej organizacji
zapisów podatkowych w urzędach skarbowych

Znane są powszechnie bolączki, z któremi spotykają się płatnicy w sprawach dotyczących należności podatkowych w Urzędach Skarbowych. Kwestje te były również poruszane w obu Wysokich Izbach Poselskich. Chodziło zaś o to, że płatnik opłacając podatki z kilku tytułów podatkowych, nie mógł się dowiedzieć dokładnie ile się odeń należy: raz było więcej, raz mniej, raz, że płatnik winien , raz, że nadpłacił, choć się nic nie zmieniło w księgach podatkowych.

Powyższe niedokładności wypływały nietylko z tego powodu, że każdy podatek miał szereg oddzielnych dodatków, jak: kryzysowy, samorządowy, 10-cio procentowy, 15-to procentowy, a każdy z tych poszczególnych dodatków miał swoją rubryczkę w księgach, tak w odniesieniu do wymiarów jak i uiszczeń, co, rzecz oczywista, komplikowało dokonywanie zapisów i obliczeń.

Jedną z bardzo ważnych przyczyn tych trudności jest wadliwa organizacja w układzie i rozplanowaniu samych zapisów podatkowych. Ponieważ każdy podatek jest prowadzony w oddzielnej księdze, płatnik, chcąc się dowiedzieć o całokształcie należnych podatków, zmuszony jest chodzić od okienka do okienka, wyczekiwać, by z tych poszczególnych fragmentów powiązać całość.

Obecnie, gdy szereg podatków scalono i owe do-

datki nie komplikują sprawy, nadszedł właściwy moment, by organizację uskuteczniania zapisów podatkowych w Urzędach Skarbowych poddać gruntownej rewizji.

Mojem skromnem zdaniem, reorganizacja zapisów podatkowych powinna polegać na następujących założeniach:

1. Nie — jak dotychczas — każdy podatek w oddzielnej księdze, lecz każdy płatnik na osobnem koncie, względnie karcie podatkowej, na której pod względem zapisów scalone są rodzajowe podatki w ten sposób, by płatnik u jednego urzędnika mógł się poinformować o wszystkich swoich podatkach, czy też załatwić całokształt spraw podatkowych dotyczących należności i uiszczenia.

2. Podział pracy w Urzędach Skarbowych byłby więc rozplanowany na innej niż dotychczasowa płaszczyźnie, nie według rodzaju podatków, lecz według płatników uszeregowanych p/g kart podatkowych alfabetycznie.

3. Rozkład pracy pomiędzy poszczególnymi urzędnikami może być dokonywany w/g natężenia zapisów na poszczególnych grupach kart podatkowych:

a) w/g kolejności alfabetycznej. (A-J), (K-P), (R-Z).

b) w/g literacji mieszanej 1 (ABDIJ), 2 (CEFKMNO) i t. d.

c) w/g numeracji kont. (Każdy płatnik ma swój stały Nr konta).

4. Każda grupa kart podatkowych, prowadzonych przez danego urzędnika, znajduje się w skrzynkach (kartotekach bieżących), zamykanych na kłódki wzgl. zamki i t. p.

5. Karty podatkowe ponumerowane (numer karty podatkowej jest stałym numerem podatnika. W arkuszach wymiarowych również ten sam numer). Skorowidz tych kart podatkowych znajduje się u urzędnika prowadzącego daną grupę kont. Skorowidz nie w księdze, a również na oddzielnych arkuszach dla każdej litery alfabetu, by w razie przydziału danej grupy kont z daną literą innemu urzędnikowi, mógł on otrzymać i skorowidz, w/g którego sprawdzi i pokwituje otrzymane karty podatkowe.

6. Na każdej karcie podatkowej jest uwidoczniona pieczęć danego Urzędu Skarbowego. Czyste konta znajdują się w Skarbcu Urzędu Skarbowego pod kontrolą buchaltera i skarbnika.

7. Po upływie roku budżetowego nie przenosi się zaległości i nadpłat do nowych kart podatkowych, lecz przez podkreślenie wszystkich poprzednich zapisów, dodanie przypisów, uiszczeń i t. d. wyrzuca się pod linją na następny rok budżetowy zaległości i zaliczki podatkowe, prowadząc dalsze zapisy, dotyczące nowego okresu budżetowego na tej samej karcie podatkowej.

8. Po zapisaniu na kontach jednego, dwóch, trzech, czterech (zależy od ilości tych zapisów) okresów budżetowych, gdy na dalsze zapisy okaże się brak miejsca, wtedy dalszy ciąg zapisów prowadzi się na nowej karcie podatkowej, zaznaczając w nagłówku następnych kont, pod numerem karty (a i podatnika) cyfrę II, III, i t. d.

9. Zapisane karty podatkowe odkłada się do kartoteki archiwalnej.

Obok podaję wzór karty podatkowej.

Pilica. *Henryk Sadowski.*

Imię nazwisko i adres płatnika

Pieczęć Urzędu Skarb.

Nr. Karty podatkowej 1510 / I

Przypisy bieżące i zaległości początkowe					Uiszczenia, Odpisy i Zaliczki ubiegłego okresu					Odsetki					Zaliczki uiszcz. w bież. okresie budż. na poczet wymiarów nast. okresu budż.					Egzekucja				
Rok podatkowy i data, od której biegną odsetki	Dochod.	Obrotowy	od Nieruch.	Gruntowy	Data i pozycja dziennika przychodu	Dochod.	Obrotowy	od Nieruch.	Gruntowy	Data i pozycja dziennika przychodu	Dochod.	Obrotowy	od Nieruch.	Gruntowy	Data i pozycja dziennika przychodu	Dochod.	Obrotowy	od Nieruch.	Gruntowy	Tyt. egzek. № i data wystawienia	Dochod.	Obrotowy	od Nieruch.	Gruntowy
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1936 r.					Zaliczki																			
Zaległ. początk.		300			z ubiegł. okr.	500				10/IV 236	10				30/III 4700		200							
1/IV	1000				Uiszcz. 10/IV 235	200				6/V 830			12											
30/IV			600		„ 6/V 820			600		1/X 2301	5													
1/VII		2000			„ 1/VII 1030		2000			20/III 4203		15												
					„ 1/X 2300	200																		
					Odpis 4/II 3900		150																	
					Uiszcz. 20/III 4200		150																	
Razem	1000	2300	600	—		900	2300	600	—		15	15	12				200							
Pozostałość						100											200							
1937 r.					Zaliczki																			
Zaległ. początk.	100				z ubiegł. okr.		200																	

Wykładnia

ustawy o opłatach stemplowych, ustalona przez Ministerstwo Skarbu

W związku z wątpliwościami, jakie nasunęły się Kolegom-Buchalterom przy interpretacji ostatniej zmiany ustawy o opłatach stemplowych, zamieszczamy niżej wykładnię ustawy w brzmieniu ogłoszonem w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu. (Red.).

Skrót: u. o. s. — ustawa o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr. 64, poz. 404);

r. w. r. — rozporządzenie wykonawcze z dnia 10 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 842).

Nr. 443: (art. 66, 67, 69, 90, 120, 139). Z art. 3 oraz z art. 6 (ustęp 8) dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów, dotyczących państwowego podatku przemysłowego i opłat stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 15) wynikają tezy następujące *):

I. Spośród pism i czynności prawnych, które do dnia 14 stycznia 1936 r. podlegały opłatom stemplowym na mocy przepisów prawnych, znowelizowanych (zmienionych lub uchylonych) powołanym artykułem 3, *podlegają nadal* opłatom stemplowym następujące:

1) pismo, stwierdzające *zawarcie* umowy *sprzedaży* rzeczy ruchomej w szczególności też wierzytelności lub innego prawa — jeśli *ani* sprzedawca, *ani* kupujący nie zawarli danej umowy sprzedaży w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu (na rzecz Państwa Polskiego) lub w zakresie przedsiębiorstwa ustawowo zwolnionego od tego podatku (art. 66 pkt. 1 w związku z art. 69 pkt. 4);

2) pismo, stwierdzające *zamianę* rzeczy ruchomych na rzecz ruchomą, lub na taką nieruchomość, której wartość jest niższa od wartości rzeczy ruchomej, lub na takie prawo do ciał kopalnych, którego wartość jest niższa od wartości rzeczy ruchomej — choćby taka umowa zamiany została zawarta w zakresie przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionego od tego podatku (art. 66 pkt. 1; art. 70 ustęp drugi);

3) pismo stwierdzające oddanie rzeczy ruchomej na własność *celem spłacenia długu*, choćby dana rzecz ruchoma należała do takich, jakie zbywca wytwarza w swem przedsiębiorstwie przemysłowem lub jakie sprzedaje w swem przedsiębiorstwie handlowem (art. 66 pkt 4);

4) pismo, stwierdzające *zrzeczenie* się prawa do rzeczy ruchomej wzamian za sumę pieniężną lub za inną rzecz ruchomą — choćby owe rzeczy ruchome należały do takich, jakie jedna lub druga strona wytwarza w swem przedsiębiorstwie przemysłowem, lub jakie sprzedaje w swem przedsiębiorstwie handlowem (art. 66 pkt. 4);

5) pismo, stwierdzające sprzedaż rzeczy ruchomej drogą *licytacji* (art. 66 pkt. 2) oraz

6) sprzedaż rzeczy ruchomej drogą *licytacji* dokonanej przez przedsiębiorcę, zawodowo zajmującego się licytacjami, choćby ta sprzedaż nie była stwierdzona pisemnie (art. 71 ustęp drugi);

7) pismo, stwierdzające że w toku postępowania egzekucyjnego rzecz ruchoma, będąca własnością dłużnika, przechodzi na własność wierzyciela, albo zostaje sprzedana z wolnej ręki lub drogą nadlicytacji, albo, że nastąpiła sprzedaż, przewidziana w art. 510, 547 lub 670 kodeksu handlowego (art. 66 pkt. 3); w przypadkach wymienionych pod 5, 6 i 7, należy się opłata stemplowa choćby sprzedana rzecz ruchoma należała do takich, jakie nabywca przetwarza w swem przedsiębiorstwie przemysłowem lub jakie sprzedaje w swem przedsiębiorstwie handlowem;

8) pismo, stwierdzające zawarcie umowy o *świadczenie usług* niewymienionej niżej pod 9 — 12, jeśli *ani* jedna, *ani* druga strona nie zawarła danej umowy w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionego od tego podatku (art. 90, w związku z art. 91 pkt. 3);

9) dokument *przewozowy*, uprawniający do jazdy *statkiem morskim* (art. 92);

10) dokument przewozowy dotyczący *przewozu rzeczy* (art. 93);

11) pismo, stwierdzające umowę o *przechowanie* rzeczy ruchomej przez osobę, trudniącą się zawodowo przechowywaniem rzeczy cudzych (art. 95);

12) pisma stwierdzające *przyjęcie pieniędzy na oprocentowanie* przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankowemi (art. 118 u. o. s.);

13) *pokwitowanie*, którem wierzyciel potwierdza odbiór rzeczy oddanej mu *w zastaw* (art. 87 ustęp pierwszy, oraz art. 82, 83 i 85);

14) *pokwitowanie*, którem ktoś potwierdza, że pieniądze lub inne rzeczy zamienne otrzymał tytułem pożyczki (art. 114 — 116);

15) *pokwitowanie* z odbioru *zadatku* (art. 134, ustęp ostatni);

16) *pokwitowanie z odbioru podania* (art. 149);

17) *pokwitowanie*, stwierdzające odbiór pieniędzy lub papierów wartościowych lub innych rzeczy, niewymienione wyżej pod 10 — 16, a sporządzone w formie aktu *notarjalnego*, lub sądowego albo uwierzytelnione notarjalnie (art. 139) — o ile nie są wolne od opłaty z przyczyn podanych niżej w dziale III.

W przypadkach, wymienionych wyżej pod 1 — 8, opłata wynosi w zasadzie 1% (art. 66). Od tej zasady są następujące wyjątki:

a) Opłacie w wysokości 0,5% podlega pismo stwierdzające umowę sprzedaży części ułamkowej (idealnej) rzeczy ruchomej, nabytej przez sprzedawcę drogą dziedziczenia lub darowizny, jeśli kupujący ma udział w tejże rzeczy z tych samych tytułów (art. 67, ustęp pierwszy).

b) Opłacie w wysokości 50 gr. podlega karta umowy, sporządzona przez maklera przysięgłego, a tycząca się transakcji giełdowej, zawartej na giełdzie towarowej (art. 67, ustęp drugi). (Są jednak wolne od opłaty takie karty umowy, tyczące się transakcyj zawartych na giełdzie mięsnej — mianowicie na mocy § 113 r. w. s.).

Wysokość opłaty od pism, wymienionych pod 9—16 jest unormowana w artykułach u. o. s. zacytowanych pod 9 — 16, w nawiasach; stawki są te same jak dotychczas.

Pokwitowania, wymienione pod 17), podlegają w myśl art. 139 zasadniczej opłacie w wysokości 5 zł. Atoli pokwitowanie z odbioru sumy pieniężnej, przewyższającej 100 zł., a nie przewyższającej 1.000 zł., podlega opłacie w wysokości 2 zł.; takiej samej opłacie podlega pokwitowanie określone pod 17), stwierdzające

*) Art. 67, 69, 90, 91, 120 i 139 u. o. s. są w wykładni niniejszej cytowane w brzmieniu, nadanem im artykułem 3 powołanego wyżej dekretu z dn. 14 stycznia 1936 r.

odbiór papierów wartościowych lub innych rzeczy, nie będących pieniędzmi, a wymieniające wartość tych papierów wartościowych lub innych rzeczy w kwocie przewyższającej 100 zł. lecz nie przewyższającej 1.000 zł.

II. Spośród pism, które do dnia 14 stycznia 1936 r. podlegały opłatom stemplowym na mocy przepisów prawnych, znowelizowanych artykułem 3 dekretu z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 15), obecnie *nie* podlegają opłatom stemplowym następujące:

1) pismo, stwierdzające *zawarcie* umowy *sprzedaży* rzeczy ruchomej, jeśli *bądź* sprzedawca, *bądź* kupujący zawarł daną umowę sprzedaży w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub w zakresie przedsiębiorstwa, ustawowo zwolnionego od tego podatku (art. 91 pkt. 3);

2) pismo, stwierdzające *zawarcie* umowy *o świadczenie usług*, niewymienionej wyżej w dziale 1 pod 9 — 12, jeśli bądź jedna, bądź druga strona zawarła daną umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo zwolnionego od tego podatku (art. 91 pkt. 3);

3) *rachunek*, wiążący się z (pisemną lub ustną) umową sprzedaży rzeczy ruchomej lub z umową o świadczenie usług t. j. pismo, sporządzone przez sprzedawcę bądź przez osobę, która zobowiązała się do usług, wywymieniające należność za rzecz sprzedaną, bądź należność tytułem wynagrodzenia za usługi;

4) pismo, sporządzone przez kupującego bądź przez osobę, na rzecz której ktoś zobowiązał się do usług, stwierdzające, że wystawca pisma otrzymał rzecz sprzedaną, bądź że usługi zostały wykonane, i wymieniające należność za rzecz sprzedaną, bądź należność tytułem wynagrodzenia za usługi (t. zw. *kredit-nota);*

5) *wyciąg z rachunku bieżącego* (kontokorentowego), stwierdzający saldo debetowe bądź kredytowe, wydany przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankowemi oraz takiż wyciąg, wydany przez przemysłowca lub kupca innemu przemysłowcowi lub kupcowi;

6) *Pokwitowania*, niewymienione wyżej w dziale I pod 10 — 17 (np. pokwitowanie sprzedawcy z odbioru ceny, pokwitowanie z odbioru należności za usługi lub czynszu lub najmu albo czynszu dzierżawnego lub kwoty, uiszczonej przez dłużnika wierzycielowi, celem całkowitego lub częściowego uiszczenia długu z tytułu pożyczki — o ile te pokwitowania nie są sporządzone w formie, określonej wyżej w punkcie 17 działu I t. j. nie w formie aktu notarjalnego lub sądowego w formie pisma notarjalnie uwierzytelnionego).

Tezy, podane w niniejszym dziale II pod 3 — 6 wynikają z punktów 5, 6, 8 i 10 art. 3 dekretu z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 15), na mocy których zostały uchylone art. 72 — 74, 119, 136 — 138 oraz ustęp drugi art. 90 u. o. s.

Pisma, wymienione w niniejszym dziale II pod 3, 4 i 6, nie podlegają opłacie stemplowej także wówczas, gdy ani wystawca takiego pisma, ani osoba, do której dane pismo jest wystosowane, nie zawarli umowy sprzedaży, bądź umowy o świadczenie usług, z którą dane pismo się wiąże, w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub przedsiębiorstwa, ustawowo zwolnionego od tego podatku.

III. Poza przypadkami, wymienionemi wyżej w dziale I pod 17 (t. j. poza pokwitowaniami, sporządzonemi w formie aktu notarjalnego lub sądowego lub w formie pisma, uwierzytelnionego notarjalnie) wszelkie te pisma, które według przepisów dotychczasowych były wolne od opłaty stemplowej, nie podlegają opłacie i nadal. W szczególności jest nadal wolne od opłaty uznanie prawidłowości salda przez odbiorcę wyciągu z rachunku bieżącego (różnica między stanem prawnym dotychczasowym, a stanem obecnym jest tylko ta, że przepis, zwalniający od opłaty uznanie salda, mieścił się dotychczas w art. 119, obecnie zaś znajduje się w art. 120).

Z art. 139 wynika, że pokwitowanie, wymienione wyżej w dziale I pod 17, jest wolne od opłaty, jeśli: 1) stwierdzono odbiór sumy pieniężnej nie przewyższającej 100 zł., 2) stwierdza odbiór papierów wartościowych lub innych rzeczy, nie przewyższających 100 zł., 3) gdy zostało wystawione przez Bank Polski, 4) gdy to samo pismo zawiera prócz pokwitowania *zezwolenie na wykreślanie wpisu w księdze wieczystej* i zarazem: a) wystawcą pisma jest Skarb Rzeczypospolitej lub osoba, wymieniona w art. 16 albo b) pismo dotyczy wierzytelności, powstałej w ramach pomocy kredytowej, przewidzianej w ustawach: o scalaniu gruntów, o państwowym funduszu kredytu na meljoracje rolne, o wykonaniu reformy rolnej, o nadaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego, o rozbudowie miast oraz o pomocy państwowej na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych.

IV. Tezy, podane wyżej w działach I — III mają zastosowanie do pism, sporządzonych począwszy od dnia 15 stycznia 1936 r. Do pism zaś, sporządzonych przed dniem 15 stycznia 1936 r., mają zastosowanie przepisy, które obowiązywały do dnia 14 stycznia 1936 r.

W szczególności podlegają opłatom według przepisów dawnych: a) pisma sporządzone przed 15 stycznia 1936 r., co do których dopiero po 14 stycznia upłynął termin 3-tygodniowy, przewidziany w art. 20 lub 21 u. o. s. lub termin, przewidziany (dla „bezpośredniego uiszczania") w art. 25 (ustępie ostatnim) oraz w § 45 (ustępach drugim i czwartym) r. w. s., b) rachunek, sporządzony zagranicą przed 15 stycznia 1936 r. co do którego dopiero po 14 stycznia 1936 r. upłynął termin 3-tygodniowy, przewidziany w art. 74 (ustępie drugim) u. o. s., c) pisma, sporządzone przed 15 stycznia 1936 r., do których ma zastosowanie art. 9 lub 11 u. o. s. i co do których terminy uiszczenia poszczególnych rat, oznaczone przez urząd skarbowy w myśl art. 22 i § 34 r. w. s. (wszystkie lub niektóre) przypadają po 14 stycznia 1936 r.

Ministerstwo Skarbu zarządza zaniechanie wymiaru podwyżek stemplowych w przypadkach, wymienionych w ustępie poprzednim pod a), b), c), jeśli strona nie dotrzymała terminu uiszczenia, przypadającego na czas od dnia 15 stycznia 1936 r. do dnia 15 marca 1936 r., lecz uiściła (bądź uiści) dobrowolnie opłatę pojedyńczą nie później jak w dniu 10 kwietnia 1936 r. (L. D. V. 45723/5/36).

Treść i skutki zobowiązań
wg. zasad Kodeksu Zobowiązań w życiu buchaltera

Słusznie kol. Stanisław Król, przystępując do wygłaszania swego referatu p. t. „Rola buchaltera w postępowaniu układowem" podkreślił znaczenie znajomości przepisów prawnych w naszym zawodzie, zaznaczając przytem, że nieznajomością tych przepisów tłomaczyć się nie można, o czem zresztą wiemy wszyscy z wykładów na n kursach. Ponieważ Kodeks Zobowiązań, który wprowadzony został w życie z dniem 1.VII.1934 r., siłą rzeczy potraktowaliśmy bardzo ogólnie, tak na kursach jak i naszych dotychczasowych wieczorach dyskusyjnych, przeto pragnąłbym zwrócić uwagę Szan. Kolegów na „treść i skutki zobowiązań, wg. zasad Kodeksu Zobowiązań, w życiu buchaltera".

Zanim jednak przystąpię do właściwego tematu, pragnąłbym zatrzymać się na mocy obowiązującej Kodeksu i wskazać na to, jakie ona ma znaczenie i skutki.

Otóż datę 1.VII.1934, jako początek mocy obowiązującej K. Z. wprowadził art. 645 Kod. Zob., zaś art. I przepisów wprowadzających K. Z., uzupełniając niejako tamten przepis, postawił zasadę, że z dniem 1.VII. 1934 r. straciły moc przepisy dotychczasowe obowiązujących Kodeksów cywilnych, ustaw wprowadzających je i ustaw szczególnych, dotyczące przedmiotów unormowanych w K. Z. Ponadto, aby przynajmniej w najważniejszych kwestjach usunąć w tym względzie wątpliwości, wymienione w art. XVI do XXXVI przepisów wprow. te przepisy dawnego ustawodawstwa, które przestały obowiązywać.

Nasuwa się z natury rzeczy ważne pytanie, jakie znaczenie ma przedstawiona zasada w praktycznem ujęciu?

Skoro od 1.VII.1934 r. obowiązują przepisy K. Z. możnaby wnioskować, że ilekroć razy obecnie, t. j. począwszy od 1.VII.34, mamy rozpatrywać jakikolwiek stosunek z dziedziny zobowiązań pod kątem prawno-prywatnym, np. czy powstało zobowiązanie z tytułu kupna, pożyczki i t. d., jakie ono ma znaczenie, jakie ono zrodziło skutki prawne, czy nastąpiło wykonanie zobowiązania (np. pożyczki, zapłaty ceny kupna), czy zobowiązanie nie zgasło (np. przez przedawnienie, przez zrzeczenie się) należy zawsze stosować tylko K. Z.

Takie rozumowanie jednak jest błędne. Jest bowiem powszechnie przyjętą zasadą prawną, o której istnieniu dowiedzieliśmy się na naszych Kursach, że do zaszłości stosować należy te przepisy prawne, które obowiązują, względnie obowiązywały w czasie, gdy dana zaszłość nastąpiła.

Dlatego przedstawioną zasadę o wejściu w życie K. Z. od 1.VII.1934 r. oraz o uchyleniu dawnych przepisów należy rozumieć w ten sposób, że:

a) do zobowiązań, powstałych przed 1.VII.34 r., nie należy stosować przepisów K. Z. a przepisy obowiązujące przed 1.VII.34 r.

b) do zobowiązań, powstałych od dnia 1.VII.34, należy stosować już tylko przepisy K. Z.

Tę zasadę wypowiedziano też wyraźnie w art. 39 przepisów wprowadzających.

Jednak przedstawiona tu zasada nie jest bezwzględna, bowiem przepisy wprow. dopuszczają pewne wyjątki, a to w podwójnym kierunku. Mianowicie:

a) O ile idzie o zobowiązania powstałe po 1.VII. 34, a więc zasadniczo podpadające pod działanie K. Z. utrzymano szereg dawnych ustaw i rozporządzeń wzgl. ich przepisów, wymieniając je w art. II — VII i XI przepisów wprow.

Takiemi przepisami, które nas najbardziej interesują, są:

1) dotyczące wypowiedzenia i rozwiązania umów o pracę,
2) o ochronie lokatorów,
3) o przerachowaniu zobowiązań,
4) o upadłości i zapobieganiu upadłości,
5) o umowie o pracę,
6) o pośrednictwie pracy,
7) o ochronie pracy,
8) o urzędach rozjemczych dla spraw majątkowych,
9) o ubezpieczeniach,
10) o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
11) o prawie wekslowem, czekowem i t. d.

Znaczy to, że w kwestjach, unormowanych odnośnemi ustawami czy rozporządzeniami i przepisami, nie obowiązuje K. Z., choć zobowiązania powstały po 1.VII. 34 r.

b) O ile zobowiązanie powstało przed 1.VII.34, a więc zasadniczo nie podlegające pod działanie K. Z., to jednak pewne przepisy wprow. K. Z. ustanawiają szereg wyjątków, polegających na tem, że do danych zaszłości wzgl. zobowiązań stosuje się przepisy K. Z. Mianowicie:

1) Jeżeli odnośnie zobowiązania, powstałego przed 1.VII.34 r., zaszło po 1.VII.34 r. zdarzenie nie związane z istotą stosunku prawnego, to do oceny skutków prawnych takiego zdarzenia stosuje się przepisy K. Z.

Do takich zdarzeń, które nas interesować mogą, należą:

a) przejście praw i obowiązków z zobowiązania z jednej osoby na drugą,
b) potrącenie wzajemnej pretensji,
c) odnowienie zobowiązania,
d) niemożliwość świadczenia,
e) wygaśnięcie lub zmiana zobowiązania ze względu na nadzwyczajne wypadki.

2) Jeżeli odnośnie zobowiązania, powstałego przed 1.VII.34, nastąpiły po 1.VII.34, bądź niewykonanie zobowiązania, bądź zwłoka wierzyciela, to stosuje się przepisy K. Z. o skutkach niewykonania zobowiązań (np. co do pytania jakie prawa przysługują w takim wypadku wierzycielowi) i o zwłoce wierzyciela (np. jakie prawa przysługują w takim wypadku dłużnikowi).

3) Jeżeli umowa była zawarta na piśmie przed 1.VII.34, to uzupełnienie, zmiany lub rozwiązanie jej za zgodą obu stron, oraz odstąpienie od umowy, jakkolwiek nastąpiły dopiero po 1.VII.34, nie muszą być, wbrew zasadzie K. Z., pismem stwierdzone.

4) Jeżeli istnieje dokument z przed 1.VII.34 r. stwierdzający zobowiązanie dania pieniędzy lub rzeczy, wartości ponad 1000 zł., to spełnienie świadczenia, jakkolwiek nastąpiło dopiero po 1.VII.1934 r. bez zwrotu dokumentu, nie musi być, wbrew zasadzie K. Z., pismem stwierdzone.

5) od 1.VII.34 stosują się przepisy K. Z. do istniejących zobowiązań z umów spółki, jeżeli spółkę po 1.VII.34 r. wyraźnie lub milcząco przedłużono, albo jeżeli spólnicy jednomyślną uchwałą oświadczyli, że pragną, aby ich stosunek podlegał odtąd K. Z.

Kodeks zobowiązań jest jednym z najbardziej ży-

wotnych zbiorów przepisów prawnych. Normuje on, jak wiemy, zobowiązania wchodzące w zakres prawa prywatnego, w szczególności stosunki prawne, w których jedna osoba jest wobec drugiej strony obowiązana do świadczenia, t. j. bądź dania (np. zapłaty ceny kupna, wydania przedmiotu sprzedanego), bądź do czynienia (np. używania przedmiotu dzierżawy w myśl zasad prawidłowej gospodarki wykonania zlecenia), bądź nieczynienia (np. w razie sprzedaży, powstrzymania się sprzedawcy od wszelkich czynności, któreby mogły udaremnić lub utrudnić przeniesienie prawa własności), bądź zaprzestania czegoś (np. w razie umownego zastrzeżenia, że właściciel danego sklepu nie będzie robił konkurencji sąsiadowi), bądź znoszenie czegoś (np. że w razie t. zw. służebności właściciel pewnego gruntu będzie przechodził przez cudzy grunt i czerpał wodę ze studni właściciela innego gruntu).

Na treść więc zobowiązania składają się z jednej strony uprawnienia jednej osoby — wierzyciela — z drugiej strony obowiązki drugiej osoby — dłużnika. Obowiązki pokrywają się z uprawnieniami.

Uprawnienia wierzyciela mają charakter roszczeń, t. j. prawa żądania od drugiej strony konkretnego zachowania się.

Zasadniczemi uprawnieniami, wypływającemi z zobowiązań prywatno-prawnych, są następujące:

1) Prawo żądania świadczenia, a to bądź umówionego, bądź (wskutek zawarcia pewnej umowy) ustawowo określonego. Treść tych świadczeń może być różna, zależnie właśnie od rodzaju umowy czy zdarzenia, z którego wynika zobowiązanie.

2) Prawo zaskarżenia dłużnika o wykonanie świadczenia w razie zupełnego niespełnienia tegoż lub nienależytego spełnienia.

3) Prawo do wymuszenia świadczenia, czyli do, t. zw. egzekucji, której unormowany tryb postępowania wyczerpująco przedstawił nam p. prof. Miszewski na wykładach „Postępowania Cywilnego".

4) Prawo do żądania odszkodowania w razie braku zupełnego lub nienależytego spełnienia świadczenia.

5) Prawo do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika, jeżeli one zmniejszają jego majątek w ten sposób, iż nie wystarcza on na zupełne pokrycie wierzytelności (vide art. 288 K. Z.) a to ze względu, że z tytułu zobowiązań odpowiada dłużnik w zasadzie, jak to wiemy, całym swym majątkiem.

Te wszystkie wymienione tu prawa wierzyciela łączą się z reguły jako prawne następstwa z zobowiązaniami, wzgl. wynikają z zobowiązań. O tyle zobowiązania, z których te prawa wynikają, nazywają się zobowiązaniami zupełnemi.

Są jednak zobowiązania tego rodzaju, iż prawa omówione poprzednio, z wyjątkiem prawa żądania świadczenia, nie łączą się z temi zobowiązaniami jako ich następstwo prawne. W szczególności wierzyciel nie ma prawa zaskarżenia dłużnika w razie niespełnienia lub nienależytego spełnienia świadczenia, nie ma prawa żądania przymusowego zaspokojenia swej pretensji lub wynagrodzenia szkody, nie ma też prawa zaskarżenia czynności dłużnika, umniejszającej tegoż majątek ze szkodą wierzyciela. Tego rodzaju zobowiązania w nauce prawa określają zobowiązaniami niezupełnemi czyli naturalnemi. Jednak i przy takich zobowiązaniach naturalnych istnieje zasadnicze prawo wierzyciela, t. j. prawo żądania świadczenia od dłużnika, więc tem samem i obowiązek dłużnika do takiego świadczenia i to z tym rygorem, że, jeżeli dłużnik spełnił dobrowolnie świadczenie, nie może żądać zwrotu tegoż.

(dok. nast.). *M. Ostand.*

Z ŻYCIA ZWIĄZKU

(Dokończenie ze strony 2-ej).

Koźmic Franc., Król Stanisław, Krzemień Maksymiljan, Krzestowski Stanisław, Kuligowski Adam, Łomaczewski Konstanty, Miłobędzki Jan, Miszkiewicz Antoni, Olejnik Kazimierz, Palluth Alfons, Pałaszewski Henryk, Pasiński Bolesław, Piotrowski Władysław, Reicug Jan, Siemiński St., Strachocki Władysław, Szmakfefer Aleksander, Tarniecki Bolesław, Tyszkiewicz Aleksander, Wasiłowski Stanisław, Włodarz Błażej, Żółtowski Michał, Zieliński Mieczysław.

Kongres w Australji.

Związek otrzymał bezpośrednio z Australji zaproszenie na Kongres Buchalterów-Rzeczoznawców, mający się odbyć w Sydney w dniu 16 marca 1936 r. Ze względu na odległość i koszty Związek nie był w stanie wysłać delegata, jak to czynił na poprzednie kongresy międzynarodowe, i wobec tego Zarząd wysłał na Kongres depeszę w języku angielskim, treści następującej:

„Verumfica"
Melbourne

Association of Experts of Accounting in Poland sends greetings and wishes for success of Conference

Antoni Szyller
President

Treść depeszy w języku polskim brzmi w ten sposób: „Związek Buchalterów - Rzeczoznawców w Polsce przesyła pozdrowienia i życzenia owocnych obrad".

PRENUMERATA „Buchaltera Polskiego" wynosi (z przesyłką pocztową lub odnoszeniem do domów w Warszawie) kwartalnie zł. 4.50, półrocznie zł. 8,20, rocznie zł. 16. Członkowie Polskiego Zw. Buchalterów-Rzeczoznawców, Buch.-Bilansistów i ich Pomocników otrzymują pismo bezpłatnie.

CENA OGŁOSZEŃ: połowa strony tytułowej zł. 300.—

	przed tekstem	za tekstem	w treści redakcyjnej
cała strona	zł. 280.—	zł. 200.—	zł. 350.—
1/2	150.—	110.—	180.—
1/4	80.—	60.—	100.—
1/8	45.—	35.—	60.—

WPŁATY dla „Buchaltera Polskiego" należy uskuteczniać na konto w P. K. O. Nr. 18686 — Polski Związek Buchalterów-Rzeczoznawców, Buchalterów-Bilansistów i ich Pomocników — Warszawa.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, Nowogrodzka 20, telefon 8-41-05.

Redaktor i wydawca: *ANTONI JULJAN SZYLLER.*

Drukarnia Wzorowa — Warszawa, Długa 20, telefon 11-16-60.